

LIITE 8

ITÄVÄYLÄN YRITYSPUISTON LUONTOSELVITYS

ITÄOSA

KESÄ 2018

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy

Sisällys

1. JOHDANTO	3
2. MENETELMÄT	3
2.1 KASVILLISUUS- JA LUONTOTYYPPIKARTOITUS.....	3
2.2 LIITO-ORAVAKARTOITUS	4
2.3 LINNUSTOKARTOITUS	4
2.4 LEPAKKOINVENTOINTI	4
3. TULOKSET	4
3.1 YLEISTÄ.....	4
3.2 ARVOKKAAT LUONTOTYYPPIKOHTEET	4
3.3 LUONTOTYYPPIKUVIOT	5
3.4 LINNUSTO	7
3.5 LEPAKOT.....	7
3.6 LIITO-ORAVA.....	7
3.7 MUU LAJISTO.....	7
4. YHTEENVETO	7
5. KIRJALLISUUS	7
Liite 1. Luontohavainnot	

Kannen kuva: Entistä peltoa luontotyyppikuviolla 1 Savonlinnantien eteläpuolella.

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
 Hanhenkaari 10 as 16
 21420 Lieto
 Puh. 045-6793602

1. JOHDANTO

Savonlinnan kaupunki tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä luontoselvityksen Itäväylän yrityspuiston alueelta. Selvitystä käytetään eräänä kaavatyön tausta-aineistona. Selvityksen laati FM (biologi) Turkka Korvenpää, ja sen maastotyöt suoritettiin touko-elokuussa 2018. Työn tarkoituksena oli selvittää alueen luontoarvoja, ja arvioida niiden vaikutusta maankäyttöön.

2. MENETELMÄT

Ennen maastotöiden aloittamista tarkasteltiin maastokarttoja ja ilmakuvia. Lisäksi tarkastettiin Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään uhanalaisten lajien esiintymärekisteriin (Hertta) mahdollisesti tallennetut havainnot sekä selvitettiin Tiira - lintuhavaintopalveluun alueelta ilmoitettuja lintuhavaintoja.

Maastotyössä alue käytiin huolellisesti läpi käytännössä useaan kertaan, sillä eri maastotyövaiheet suoritettiin osittain eri aikaan. Maastossa tehdyt havainnot merkittiin työkartoille paikantaen ne GPS-laitteella sekä kirjoitettiin muistiinpanot. Maastossa otettiin myös digitaalisia valokuvia. Alla on kuvattu tarkemmin eri työvaiheiden työmenetelmät ja esitetty eri työvaiheiden ajoittuminen.

2.1 KASVILLISUUS- JA LUONTOTYYPPIKARTOITUS

Alue jaettiin kasvillisuudeltaan ja luontotyypiltään yhtenäisiin luontotyyppikuvioihin. Samalla arvioitiin, kuuluuko luontotyyppikuvio johonkin alla luetelluista kategorioista:

- luonnonsuojelulain 29 §:n mukainen suojeltu luontotyyppi
- vesilain 2. luvun 11 §:n mukainen pienvesikohde
- metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö
- Suomessa uhanalainen luontotyyppi
- luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta muutoin arvokas kohde

Tämän jälkeen kustakin kuvioista laadittiin yleiskuvaus. Yleiskuvaus sisältää tyypillisesti kuvauksen alueen mahdollisesta puustosta ja sen luonnontilaisuudesta sekä runsaimmista putkilokasvilajeista. Mikäli kuviolla kasvaa harvinaisia tai muuten huomionarvoisia kasvilajeja, mainitaan nämä myös yleiskuvauksessa. Uhanalaisista ja silmälläpidettävistä lajeista tai muuten erityisen merkittävistä havainnoista otettiin muistiin tarkat koordinaatit. Lopuksi arvioitiin kuvioille annettavia maankäyttösuosituksia. Varsinainen kasvillisuus- ja luontotyyppikartoitus suoritettiin 30.7., mutta kasvillisuutta ja luontotyyppejä havainnoitiin myös muun maastotyön yhteydessä.

2.2 LIITO-ORAVAKARTOITUS

Alueeseen sisältyvät metsät käytiin 14.5. huolellisesti läpi etsien merkkejä liito-oravan esiintymisestä. Näistä merkeistä tavallisimpia ovat suurten haapojen tai kuusten tyviltä tyypillisesti löytyvät papanat sekä virtsaamisjäljet puiden rungoilla. Lisäksi arvioitiin metsien soveltuvuutta liito-oravan elinympäristöksi ja ruokailualueeksi.

2.3 LINNUSTOKARTOITUS

Linnusto kartoitettiin kolmena aamua klo 6-10 välisenä aikana. Kartoituspäivät olivat 15.5., 16.6. ja 17.6. Sää oli kaikkina kartoituspäivinä poutainen, lämmin ja tyyni tai heikkotuulinen eli olosuhteet olivat hyvät. Maastotyömenetelmänä käytettiin kartoituslaskentaa. Yleisten lajien reviierejä ei merkitty kartoille, vaan näistä lajeista kirjattiin muistiin ainoastaan esiintyminen alueella. Sen sijaan kaikki uhanalaisista, silmälläpidettävistä, harvinaisista tai EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeista tehdyt havainnot merkittiin kartalle. Lisäksi linnustoa havainnoitiin muun maastotyön yhteydessä.

2.4 LEPAKKOINVENTOINTI

Lepakkoinventointi koostui kahdesta osasta. Muun maastotyön ohessa etsittiin lepakoille sopivia talvehtimispaikkoja ja päiväpiiloja. Näitä ovat mm. kalliojyrkänteiden onkalot ja raot, vanhat maakellarit sekä puiden kolot. Lepakkoja havainnoitiin kolmena yönä detektorin avulla (Pettersson D240X). Kartoitustyöt olivat 15.-16.6., 30.7.-31.7. ja 1.8.-2.8. Sää oli kaikkina öinä poutainen, tyyni tai heikkotuulinen ja melko tai hyvin lämmin eli olosuhteet olivat havainnoinnille suotuisat. Kaikki lepakoista saadut havainnot merkittiin maastossa kartalle, jonka jälkeen tehtiin tulkinta alueen merkityksestä lepakoille.

3. TULOKSET

3.1 YLEISTÄ

Selvitysalue voidaan jakaa kahteen osaan. Savonlinnantien eteläpuolella on suosta raivattu, nykyisin jo viljelystä poistunut, pelto, jolla kasvaa korkeaa ja rehevää, kosteaa niittykasvillisuutta. Muu osa alueesta on ojitettua ja ojituksen vuoksi pahasti kuivunutta suota. Suon puusto on pääosin voimakkaasti käsiteltyä.

3.2 ARVOKKAAT LUONTOTYYPPIKOHTEET

Selvitysalueelta ei löytynyt metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, luonnonsuojelulain mukaisia suojeltuja luontotyyppisiä, vesilain mukaisia pienvesikohteita, Suomessa uhanalaisia luontotyyppisiä eikä mitakaan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä luontotyyppikohteita.

3.3 LUONTOTYYPPIKUVIOT

1. Kostea suurruohoniittyä ja kostea heinäniittyä kasvava entinen pelto. Ojien varsille on jo noussut hiukan pajukkoa. Kuviolla esiintyy runsaasti koiranputkea (*Anthriscus sylvestris*), nokkosta (*Urtica dioica*), juolavehettä (*Elymus repens*), maitohorsmaa (*Epilobium angustifolium*), peltopillikettä (*Galeopsis bifida*) ja nurmilauhaa (*Deschampsia cespitosa*), joiden lisäksi kasvistoon kuuluvat mm. niittynurmikka (*Poa pratensis*), mesiangervo (*Filipendula ulmaria*), pelto-ohdake (*Cirsium arvense*), huopaohdake (*C. helenioides*), suo-ohdake (*C. palustre*), hiirenvirna (*Vicia cracca*), niittynätkelmä (*Lathyrus pratensis*), ranta-alpi (*Lysimachia vulgaris*), rönssyleinikki (*Ranunculus repens*) ja särmäkuisma (*Hypericum maculatum*). Eräästä ojasta löytyi nuokkurusokkia (*Bidens cernua*).
2. Pieni puustoinen saareke entisen pellon lounaiskulmassa. Nuorehkon sekapuuston lomassa tavataan mm. metsäalvejuurta (*Dryopteris carthusiana*), karhunputkea (*Angelica sylvestris*), maitohorsmaa, nurmitädykettä (*Veronica chamaedrys*) ja metsätähteä (*Trientalis europaea*).
3. Entisestä karusta rämeestä ojituksen seurauksena kehittynyt turvekangas, jonka puusto on melko varttunutta ja harvennettua. Vallitsevan latvuserroksen muodostavien mäntyjen ja koivujen alla kasvaa tiheääkin kuusi-, koivu- ja pihlajaliskasvosta. Pensaskerroksessa tavataan puiden taimien ohella mm. vadelmaa ja paatsamaa. Maassa makaa melko paljon hakkuutähteitä. Kenttäkerroksessa kasvaa runsaasti mustikkaa (*Vaccinium myrtillus*) ja puolukkaa (*V. vitis-idaea*), joiden ohella tavataan mm. riidenliekoa (*Lycopodium annotinum*), metsätähteä ja metsäalvejuurta sekä niukkoina tyypillisiä rämekasveja tupasvillaa (*Eriophorum vaginatum*), suokukkaa (*Andromeda polifolia*), juolukkaa (*Vaccinium uliginosum*), vaiveroa (*Chamaedaphne calyculata*) ja suopursua (*Ledum palustre*).
4. Aukeaksi hakattu linja ojitetulla ja pitkälle kuivuneella karulla rämeellä. Linjalla kasvaa koivuvesakkoa sekä kuusen, männyn ja pihlajan taimia. Pensaista tavataan paatsamaa ja vadelmaa. Kenttäkerroksessa esiintyy runsaasti juolukkaa, puolukkaa, vaiveroa ja suopursua, joiden lisäksi kasvistoon kuuluvat esim. harmaasara (*Carex canescens*), metsätähti ja maitohorsma.
5. Ojitettu karu korpi – isovarpuinen räme. Syvät ja leveät ojat ovat kuivattaneet suon jo käytännössä turvekankaaksi. Harvennettu puusto koostuu hieskoivuista, männystä ja kuusista (Kuva 1). Maassa makaa runsaasti hakkuutähteitä ja maastossa erottuu ajouria. Kenttäkerroksessa kasvaa esim. suopursua, pallosaraa (*Carex globularis*), metsäalvejuurta, puolukkaa, mustikkaa, riidenliekoa ja juolukkaa.
6. Ojitettu ja voimakkaasti kuivunut isovarpuinen räme, jolla kasvaa hyväkasvuista ja melko varttunutta männikköä. Osa kuviosta on hiljattain hakattu aukeaksi. Kenttäkerroksessa tavataan mm. juolukkaa, metsäalvejuurta, puolukkaa, vaiveroa, mustikkaa, metsätähteä ja suopursua.
7. Ojitettu ja kuivunut kangasräme, jossa kasvaa melko tiheää männikköä. Sekapuuna on runsaasti koivua ja alikasvoksessa kuusta ja koivun taimia. Kenttäkerroksen lajistoon kuuluvat mm. juolukka, suopursu, suokukka, puolukka, variksenmarja (*Empetrum nigrum*), mustikka ja vaivero.
8. Ojitettu ja pahoin kuivunut karu korpi, jolla kasvaa nuorta kuusi-koivupuustoa. Kenttäkerroksessa esiintyy mm. suopursua, mustikkaa, metsätähteä, metsäkortetta (*Equisetum sylvaticum*), puolukkaa ja juolukkaa.

Kuva 1. Harvennettua puustoa luontotyyppikuviolla 5.

9. Hyvin tiheää, muutaman metrin korkuista koivuvesakkoa ojitetulla suolla. Koivunvesojen alla kasvaa esim. puolukkaa, juolukkaa, mustikkaa, suopursua ja metsäalvejuurta.
10. Hyväkasvuista männikköä kasvava kangasräme, jossa on sekapuuna koivua (Kuva 2). Kuvion itärajalle kivennäismaan rajaan kaivettu leveä oja on vaikuttanut suon vesitalouteen. Kenttäkerroksessa tavataan runsaasti suopursua, mustikkaa ja puolukkaa, joiden ohella lajistoon kuuluvat esim. vaivero, juolukka, tupasvilla ja pallosara. Kuvion pohjoisreunalla suotyyppi on karua korpea, ja siellä kasvaa männyn ja koivun lisäksi kuusta. Korpireunuksen kasvistoon kuuluvat mm. vadelma, metsätähti, mustikka ja metsäalvejuuri.

Kuva 2. Luontotyyppikuvio 10 on kangasrämettä.

11. Nuorehkoa koivikkoa kasvava turvekangas. Alikasvoksena tavataan kuusta ja koivun sekä pihlajan taimia. Kuviolla on runsaasti vadelmaa ja kasvistoon kuuluvat myös mm. metsäalvejuuri, metsätähti, metsäkorte ja metsäimarre (*Gymnocarpium dryopteris*).

3.4 LINNUSTO

Selvitysalueen linnusto koostuu pääasiassa yleisistä metsien ja pensaikkoisten avomaiden linnuista. Kaikkiaan havaittiin 14 lintulajia, jotka todennäköisesti pesivät alueella tai sen lähistöllä. Nämä lajit ovat keltasirkku, käki, laulurastas, metsäkirvinen, pajulintu, peippo, pensastasku, räkättirastas, sinitäinen, taivaanvuohi, talitiainen, vihervarpunen, viitakerttunen ja västäräkki.

Vaarantunut taivaanvuohi soidinteli luontotyyppikuviolla 1. Entisellä pellolla on paikoitellen niin pysyvävetisiä oja, että laji varmaankin pesi alueella. Samalla pellolla oli myös kaksi pensastaskun ja viitakerttusen reviiriä. Taivaanvuohihavainnoista huolimatta alueelle ei ole tarpeen esittää erityisiä maankäyttösuosituksia linnustoon pohjautuen.

3.5 LEPAKOT

Selvitysalueella ei havaittu lainkaan lepakoita eikä sieltä löytynyt lepakoiden päiväpiiloiksi tai talvehtimispaikoiksi sopivia kohteita.

3.6 LIITO-ORAVA

Alueelta ei löytynyt liito-oravan esiintymisestä kertovia merkkejä, eikä siellä ole liito-oravan elinympäristöksi tai ruokailualueiksi hyvin sopivia metsiä.

3.7 MUU LAJISTO

Selvitysalueelta ei ole tiedossa aiempia havaintoja uhanalaisista tai silmälläpidettävistä lajeista, eikä näistä lajeista tehty nytkään havaintoja. Alueella ei ole viitasammakoille sopivia kutupaikkoja.

4. YHTEENVETO

Selvitysalueelta ei löytynyt maankäyttöön vaikuttavia luontoarvoja.

5. KIRJALLISUUS

Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.

- Neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta A: 21.05.1992.
- Neuvoston direktiivi 79/409/ETY luonnonvaraisten lintujen suojelusta A:02.04.1979.
- Pääkkönen, P. & Alanen, A. 2000. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. Suomen ympäristökeskuksen monisteita 188. Suomen ympäristökeskus. 128 s.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim./eds.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus –Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.). 2008. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 8/2008. Osat 1 ja 2. 264+ 572 s.
- Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Sirkiä, P. & Valkama, J. 2016. Suomen lintujen uhanalaisuus 2015. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 49 s.

Liite 1. Luontohavainnot. (Pohjakartta Maanmittauslaitos 08/2018)

